

ת"פ 18802/11/12 - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד א א

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 18802-11-12 בית המכס ומע"מ ירושלים נ' א א ס

בפני
בעניין: כבוד השופט ירון מינטקביץ
בית המכס ומע"מ ירושלים

המאשימה

נגד
א א

הנאשמים

גזר דין

רקע

הנאשם הורשע לאחר שמיעת עדויות ב- 21 עבירות של ניכוי תשומות ללא מסמך כדין בנסיבות מחמירות. וכך נקבע בהכרעת הדין:

בתקופה שבין חודש יולי שנת 2008 ועד דצמבר שנת 2010 היה הנאשם עוסק מורשה בתחום עבודות השיפוצים והחשמל. בתקופה זו הגיש הנאשם דו"חות מס ערך מוסף בהם ניכה תשומות מס בסכום מצטבר שמעל מיליון וחצי ש"ח, מבלי שקיבל נגדן חשבוניות מס כדין, וזאת בכוונה להתחמק מתשלום מס בו היה חייב.

טיעוני צדדים

ב"כ המאשימה הפנתה לחומרת העבירות בהן הורשע הנאשם ולסכום המס המשמעותי הכרוך בהן. לאור אלה ביקשה לקבוע כי מתחם העונש ההולם הוא מאסר לתקופה שבין 18 חודשים ל - 36 חודשים וקנס כספי, ולאור נסיבות הענין ביקשה להשית על הנאשם שנתיים מאסר וקנס בשיעור 5% מסכום המס אותו לא שילם.

עיקר טיעונו של ב"כ הנאשם היה חזרה על טענותיו - שנדחו במסגרת החלטה בדבר כשירותו של הנאשם ובהכרעת הדין - כי הנאשם פעל כדין וניכה תשומות כנגד חשבוניות כשרות אשר אבדו ולא אותרו בשל מצבו הנפשי של הנאשם.

מעבר לכך הפנה ב"כ הנאשם לנסיבותיו האישיות של הנאשם, ובכלל זה כי אשתו של הנאשם חלתה במחלה קשה וכי שתיים מאחיותיו של הנאשם נפטרו. עוד התייחס לכך שמדובר באדם נורמטיבי, ללא הרשעות קודמות, אשר עבד כחשמלאי ונמצא במצב כלכלי דחוק משום שאינו עובד מזה מספר שנים בשל מצבו הנפשי.

בנסיבות אלה ביקש לקבוע מתחם עונש שלא יעלה על שנת מאסר, ולהקל עם הנאשם ככל שניתן משיקולי שיקומו.

מתחם העונש ההולם

הנאשם היה חייב בתשלום סכומי מס נכבדים, המסתכמים במעל מיליון וחצי ש"ח. במקום להעביר את סכומי המס לקופת המדינה, כפי שאמור היה לעשות, השאיר אותם הנאשם תחת ידו וניכה אותם בדו"חות המס אותם הגיש, מבלי שהיו לו נגדם חשבוניות.

שני ערכים מוגנים נפגעו בשל מעשי הנאשם, ערך השוויון בנטל המס וערך הפגיעה בקופה הצבורית. המעשים גרעו מן הקופה הצבורית מעל מיליון וחצי ש"ח ועד היום הנאשם לא שלם את חובו לקופה הצבורית. לאור מצבו הכלכלי של הנאשם ברור כי מדובר בחוב אבוד.

מלבד חומרת העבירות ופגיעתן בערכים מוגנים חשובים, אלו עבירות אשר הפתוי לבצען גדול וסיכויי התפיסה נמוכים. לפיכך מדיניות ענישה ראויה אמורה להרתיע נאשמים מבצוע עבירות דומות.

לענין הערכים המוגנים, ר' למשל 3641/06, צ'צ'קס נ' מדינת ישראל:

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילות התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור."

לעתים מתיחסת החברה בסלחנות לעברייני מסים, כאילו אין במעשיהם חומרה או פסול מוסרי או ערכי - ולא היא. המנעות תשלום מסים חותרת תחת ערכים חברתיים בסיסיים של שוויון בנשיאה בנטל ומכל בחינה שקולה לשליחת יד לקופת הציבור. משכך, נקודת המוצא היא, כי יש לראות את עבריון המס ככל עבריון אחר שולח ידו ברכוש חברו - בהבדל שסיכויי תפיסתו של עבריון המסים נמוכים יותר ורווחיו לרוב גבוהים יותר מאלו של גנב "רגיל", והוא אף אינו משלם את מחיר ההוקעה החברתי אותו משלם עבריון רכוש אחר. לפיכך, על מדיניות הענישה לתת ביטוי לקלון שבעבירות מסים ולכך שאין הבדל בין מי שמתחמק מתשלום מס אמת ובין מי ששולח יד לרכוש חברו.

ר' בהקשר זה רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה יא':

"יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, 'חסר הפנים' כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע 'כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות' (ע"פ 4097/90 בוירסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] מיסים ה(1); שציטטה המשיבה). אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה" (ראו בנוסף: רע"פ 74/13 חלילו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 17.4.2013); רע"פ 7790/13 חיים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 20.11.2013); רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 10.7.2012)).

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעה. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי

ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבותיו האישיות של העברין יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 7964/13, יוחנן רבינשטיין נ' מדינת ישראל (פסקה 9):

חומרתן של עבירות המס נעוצה בפגיעתן הקשה בערך השוויון, העומד ביסוד חובת תשלום המס. ההתחמקות הבלתי חוקית מתשלום מס אמת, מגדילה את עול המס המוטל על אזרחי המדינה, והיא פוגעת בקופה הציבורית. אין צריך לומר, כי באותה שעה, המתחמק ממס נהנה משירותיה של המדינה, הממומנים מכיסיהם של אזרחים שומרי חוק. חומרה זו היא שהביאה למדיניות ענישה מחמירה הנלווית לעבירות המס, ובמסגרתה יש לבכר את האינטרס הציבורי על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של המבקש ולקשייו הכלכליים. ככלל, הרשעה בעבירות מס תגרור אחריה הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריה לצד הטלתו של קנס כספי, אשר נועד לפגוע בכדאיות הכלכלית של ביצוע העבירות.

ר' גם רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל (20.2.2013)[פורסם בנבו] :

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה-בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס [...]. לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם [...]. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי".

וכן ר' רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, עפ"ג 2444-03-11, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן ועוד, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל, רע"פ 2259/16, חנוכיב.

בקביעת מתחם העונש אביא בחשבון את סכום המס הגדול אותו ניכה הנאשם שלא כדין, מעל מיליון וחצי ש"ח ואת העובדה שפעל לאורך שנתיים. מנגד אביא בחשבון את העובדה שהמעשים נעשו ללא תחכום ומבלי שנעשה שימוש בחשבוניות פיקטיביות כנגד סכומי המס שנוכו שלא כדין.

לאור אלה, מתחם העונש ההולם את העבירות הוא מאסר בפועל, לתקופה שבין עשרה חודשים ועד שנתיים וחצי.

נסיבות אשר אינן קשורות לעבירה

הנאשם נשוי ואב לילדים. אין לחובתו הרשעות קודמות. מטיעוני בא כוחו עולה כי אשתו לקתה במחלה קשה (לא הוצגו על כך אישורים, אך אצא מהנחה כי כך הם הדברים) וכי שתיים מאחיותיו הלכו לעולמן בעת האחרונה.

מחומר רפואי שהוצג במהלך הדיונים עולה, כי הנאשם סובל מבעיה נפשית מסוימת בגינה הוא מטופל מספר שנים בקהילה. כפי שקבעתי בהחלטה מיום 6.12.16 בדבר כשירותו של הנאשם לעמוד לדין, הבעיה הנפשית ממנה סובל הנאשם היא בעצמה פחותה בהרבה מאשר נטען על ידו - אך עדיין אתן לה משקל מסוים בגזירת דינו.

כפי שצינתי למעלה, המחדלים לא הוסרו וחוב המס לא נפרע.

התנהלות ההליכים

כפי שכבר פרטתי בהכרעת הדין, הנאשם עשה כל אשר ניתן על מנת להאריך את ההליכים ולסרבנם, באופן שביטולו של תיק ובו שאלה עובדתית מצומצמת וכתב אישום ובו שני עדי תביעה בלבד, ארך כארבע שנים והתקיימו בו לא פחות מ- 24 דיונים.

הנאשם הודה בשלב מסוים באישום ואז חזר בו וטען כי איתר את החשבוניות אותן ניכה (ומיותר לציין חשבוניות אלו לא הוצגו עד היום).

הנאשם לא התייצב למספר דיונים, ובהם שני דיוני הוכחות.

יתרה מכך, לאחר כשלוש שנים של דיונים, במהלך התנהל הנאשם כאחד האדם, העלה הנאשם טענה בדבר בעיה נפשית חמורה ממנה הוא סובל ובעטיה אינו מסוגל לתקשר עם סביבתו - והחל משלב זה נהג הנאשם להתייצב לדיונים כשהוא לבוש פיג'מה ובני משפחתו מוליכים אותו אל האולם ומחוצה לו. בזמן הדיונים ישב הנאשם וראשו שמוט על כתפו של אחד המלווים ולא הגיב לפניות אליו. בסופו של יום קבעתי, כי מדובר בהתנהגות מגמתית - ובמלים מפורשות העמדת פנים - שצצה ועלתה רק לאחר שכלו כל קווי ההגנה האפשריים האחרים.

דין והכרעה

עיקר שיקולי הענישה פועלים לחובת הנאשם:

הנאשם לא קיבל אחריות למעשיו אלא כפר בהם, והתנהל באופן שהאריך את ההליכים וסרבנם מעבר לכל פרופורציה, כפי שפרטתי למעלה. בנסיבות אלו, לא נתתי שום משקל לחלופי הזמן - ולמעשה ניתן היה גם לזקוף את חלופי הזמן לחובתו של הנאשם.

הנאשם לא הסיר את מחדליו וחוב המס שנוצר בשל מעשיו הוא חוב אבוד. גם אם אצא מהנחה שאין לנאשם יכולת כלכלית לשלם את סכום המס, אין בכך כדי לגרוע ממשקלו של נתון זה. ר' למשל רע"פ 5557/09, שוסטרמן נ' מדינת ישראל, שם נפסק בעניינו של מי שקיבל הפטר מתשלום חוב מס:

"בית משפט זה ציין פעמים רבות, כי בעבירות כלכליות ועבירות המס בכלל זה, על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה בהן לפרט ולציבור כאחד, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס לביצועה (ראו בעניין זה ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721, 727 (2004); ע"פ 624/80 חברת וייס ורנסט נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211, 217-218 (1981)). נטיית בתי המשפט ליתן משקל להסרת המחדל על ידי העברין מטרתה להפחית את חומרת המעשים בדיעבד בכך שלפחות החסר בקופה הציבורית שנוצר עקב העבירות נרפא. ברי כי ככל שחסר זה בקופה הציבורית נותר, אף אם מסיבה זו או אחרת אין עוד אפשרות לגבות אותו מעובר העבירה במישור האזרחי, לא ניתן לראות בכך הפחתה בחומרת המעשים ולראות בכך משום "הסרת המחדל" במישור שיקולים זה."

ר' גם רע"פ 7773/16, חננאל נ' מדינת ישראל, מיום 26.10.16, שם נפסק:

"אציין, בהקשר זה, כיצד קביתת משפט השלום בקביעת וכתבי אישום-הסרת המחדל מצידו שלהם מבקשים לשקול ולרלוונטילחומרה, ואין לקבל את ההטיעון כי אין לנתון זה כל משקל, אר בשל כך שאין ביכולתו של המבקש להסיר את המחדל."

במקרה שלפני נכון עוד יותר שלא לתת משקל לסיבה מדוע לא שולם חוב המס, שהרי המס לכאורה נגבה על ידי הנאשם מלקוחותיו והוא היה אמור להעבירו לקופת המדינה. הנאשם בחר להשאיר את סכום המס תחת ידו ואינו יכול להשמע בטענה שכיום אינו יכול לשלמו.

לאור האמור למעלה, ראיתי להשית על הנאשם עונש מאסר בטווח הבינוני של המתחם.

לפיכך גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. ששה עשר חודשי מאסר בפועל. תחילת ריצוי העונש ביום 21.5.17.
- ב. שבעה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ג. שלושה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ד. קנס בסך 60,000 ש"ח או ארבעה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 1.8.16.

הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 9:00 במתקן כליאה ניצן ברמלה עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, י' ניסן תשע"ז, 06 אפריל 2017, בהעדר הצדדים.